

Arhitectură, arheologie și identitate

Maria Tămășan

SYNOPSIS

The present study tries to set a holistic point of view as a response to a set of phenomena happening nowadays in Romania, generated by the massive migration from rural areas to cities and towns which leads to a sad, slow dilution of the vernacular, of its authenticity. All of this is heading towards identity loss and cultural disorientation. On the other hand, architecture has always been a mirror which reflects trends and mentalities, but it can also become a tool of interdisciplinary thinking for integrated strategies which could save the cultural heritage hidden in the rural areas. Learning means having one eye looking toward future and the other turning towards history, identifying opportunities and trying to avoid mistakes by understanding and explaining the past. Today's cities and towns once were mere villages; archaeological artifacts of today are just architecture in transformation. So how can these separate facts and conclusions come together in a logical statement and, ideally, a coherent strategy to enhance the value of deserted rural areas in Romania and to make them functional and sustainable?

The paper has two main sections: firstly, a few theoretical guidelines are set; secondly, a case study is presented, in order to illustrate a possible approach to complexly analyzing of a given site, in order to identify the real prerequisites for an efficient strategy for its revival. Finally, there are no conclusions, only pseudo-conclusions, because the goal is not to give recipes, but to raise questions and, perhaps, to call for a vision whose starting point are the immense existing values of the forgotten places.

ARHITECTURĂ ȘI ARHEOLOGIE

„Prezentul construiește retroactiv pentru viitor. Proiecție, proiect retrospectiv, în vederea ficționalizării prezentului, pentru o ficțiune a viitorului. Arhitectura e retrofactivă.

Prezentul arhitecturii e în permanență o mutație, un fragment utopic, e mereu

fictiv, eminentemente politic.

Prezentul nu e decât stratificarea, suprapunerea umbrelor de trecut, a fâșiilor narrative, a decupajelor ce rămân. Umbra trecutului e mereu fantomatică, ea spectralizează prezența, ne transformă în spectre. (Derrida)

Prezență, ocupație, abandon – constructul radical se bazează pe „imagini” alternative, nu pe un imaginar alternativ. Alternanță anulată, bazată pe de – stabilizarea percepției, în raport cu care prezentul e o permanentă regresie. „Sarcina” unei arhitecturi totale.” [1] (p.47)

Construind ceea ce în viitor va fi dovada societății în care trăim, sunt puse în pericol vestigiile celor ce au fost în trecut. Ramașițele istoriei – culturale, politice, sociale, religioase, etc. – sunt finite și vulnerabile, întrucât odată distrus, sau având o autenticitate îndoielnică, patrimoniul arheologic este definitiv devalorizat.[2] (p.5)

Dacă pe plan european, arheologia începe să își redobândească statutul de știință, iar patrimoniul arheologic – cel de pion cu valoare istorică, educativă, dar nu în ultimul rând turistică și economică, pe plan național, se v

orbește despre arheologie ca de o profesie cu utilitate discutabilă, poate mai mult o necesitate reglementată legislativ și, de multe ori, un impediment pentru investitori. Având în vedere acestea, credem că este inutil a menționa absența unei educații în spiritul respectului pentru patrimoniul cultural moștenit.

Mai mult, arhitectura și designul ca discipline în cadrul programelor de învățământ se orientează predominant spre viitor, Istoria Artelor și a Arhitecturii fiind parcurse strict la nivel teoretic, fără a fi evidențiată necesitatea cunoașterii acestora, ori aspectul fenomenologic al evoluției domeniului. În studiul arhitecturii și al arheologiei există prea puține arii de interferență. În fapt, este vorba de o schimbare a mentalității: edificiile ale căror ruine sunt studiate astăzi au fost proiectate pentru o durată de viață considerabil mai lungă decât clădirile construite în prezent. Progresul rapid al tehnologiilor, varietatea copleșitoare a materialelor, dar și diversificarea nevoilor face din arhitectură o metodă, o știință în continuă schimbare. Durata de viață estimată a unei clădiri contemporane rareori depășește 50 de ani. Probabil aici originează deșeurile generației din care facem parte, iar patrimoniul arheologic valorificat, studiat, explicat, ar putea compensa în oarecare măsură inconsistența și eterogenitatea istoriei pe care o creem în momentul de față.

Cele două discipline au devenit clar distincte, însă ar trebui să rămână complementare. Muzeul, ca program este ilustrarea ideală a unei modalități de valorificare a

patrimoniului arheologic, încă din secolele anterioare. Astăzi, prin muzeu se înțelege un aparat complex, dincolo de o simplă expoziție, dispunând atât de spații de expunere, dedicate publicului și interacțiunii acestuia cu obiectul, cât și de facilități pentru cercetarea și prezervarea artefactelor, dedicate exclusiv studiului, înțelegerii și valorificării acestora. Plasarea muzeului în sfera funcțiunilor publice, aduce în discuție conceptele interdependente de identitate și memorie colectivă.

Se observă atât empiric, cât și în urma recensămintelor, sau a studiilor antropo – sociologice, o masivă migrație dinspre mediul rural spre mediul urban. Fenomenul ar fi probabil mai puțin îngrijorător, dacă nu s-ar fi produs segregarea între societatea urbană dependentă de servicii, fluxuri, timp alert programat și societatea rurală odată autosuficientă prin agricultură și meșteșug. Sufocate de contextul actual, treptat, satele devin ele însele artefacte. Reorientarea spre vernacular, ca mediu alternativ de activitate, poate fi un catalizator al revitalizării mediului rural, care, într-un scenariu ideal, ar exista simbiotic, complementar cu orașul. Siturile arheologice din spațiul rural românesc - numeroase, de altfel – prin integrarea lor în circuite turistice, pot deveni nuclee generatoare de viețietate și reprezintă un reper în creerea profilului identitar al localității și al zonei. Cunoașterea „gramaticii rurale”¹ potențialităților și valorizarea lor strategică sunt procese necesare, care au capacitatea de a reda independența, sustenabilitatea și autonomia localității rurale.

În ceea ce privește capacitatea de a contura memoria colectivă a unui grup, Sophia Psarra afirmă că „arhitectura are o sarcină dificilă de îndeplinit: să ofere obiectelor un context (altul decât cel din care au fost scoase, contextul original – n.n.), care e atât de bine structurat și atât de remarcabil, încât nu putem face altceva decât să le ținem minte”.²[4] (p.93)

I.1. VALORIZAREA SITULUI ARHEOLOGIC

Deși luate în evidența autorităților, siturile arheologice sunt totuși abandonate, din cauza dezinteresului publicului neinformați. Înregistrarea unora pe liste de evidență națională nu înseamnă, din păcate, existența unei reale preocupări pentru exploatarea acestora, în ciuda multiplelor avantaje pe care le-ar putea aduce.

Există numeroși factori care contribuie la degradarea vestigiilor arheologice:

1 Parafrază a conceptului de „gramatică urbană” – Richard Rogers [3](p. IX)

2 Citatul original: “In terms of its capacity to shape our collective memory, architecture has a more difficult task to fulfill: to give objects a context that is so well structured and so remarkable that we cannot help but remember them.”

a) Dezvoltarea urbană și extinderea infrastructurii: așezările umane au apărut în locuri avantajoase din punct de vedere al reliefului, al climei și al resurselor. Este firesc ca aceste zone să sufere o urbanizare accelerată, ceea ce, în lipsa unei legislații adecvate, poate avea efecte devastatoare asupra sitului arheologic și împrejurimile sale. Rețelele edilitare, de comunicație și transport sunt necesare și în mod incontestabil ajută la dezvoltarea economică și ar putea facilita integrarea și valorificarea siturilor arheologice. În mod paradoxal, însă, aceiași factori au și un impact negativ, distrugând mediul în care ruinele, sau obiectele cu valoare arheologică au supraviețuit timp de secole.

b) Catastrofele naturale și conflictele armate petrecute de-a lungul timpului, sau în prezent, sunt un major factor de distrugere a siturilor arheologice.

c) Administrarea deficitară corelată cu lipsa resurselor financiare și umane.

d) Acțiuni de cercetare, modernizare incorecte din punct de vedere deontologic.

e) Excluderea turismului ca sursă de venit.

Implicarea în conservarea și reintegrarea unui sit arheologic depinde de valoarea care i se atribuie de către diferitele comunități. Valențele atribuite vestigiilor descoperite sunt adesea subiective și pot fi contradictorii, însă importanța lor reală este dată de gradul și modul de exploatare a acestora de către comunitate, deoarece cei care și le însușesc garantează existența și valorificarea unui sit arheologic. Așadar, un sit arheologic poate avea valoare estetică, istorică, socială, economică, științifică, religioasă, educațională.[2](p.7) Problema se pune în momentul identificării valorilor pe care le poate avea un anumit sit arheologic și a stabilirii modului optim de raportare la acesta.

Pentru o corectă abordare în scopul valorificării sitului este importantă articularea cu situl[2](p.7), care presupune următoarele etape:

a) Recunoașterea, cercetarea și înțelegerea elementelor descoperite

b) Stabilirea clară a grupurilor țintă

c) Diseminarea a informației printr-o interpretare și prezentare și pe înțelesul publicului neavizat

d) Identificarea și păstrarea caracteristicilor sitului (vegetație, relief), având în vedere că integritatea terenului poate crește valoarea sa economică

e) Adecvarea funcțiunii propuse la structura monumentului și caracteristicile vecinătăților sale

f) Întocmirea și respectarea unui plan managerial.

II. STUDIU DE CAZ – SITUL ARHEOLOGIC LA CETATE

localitatea TAUȚ, JUD. Arad

Zona Aradului este bogată în obiective turistice neexploatate sau prea puțin valorificate, variind de la tabere de elevi la muzee, case memoriale, biserici:

OBIECTIVE TURISTICE ȘI CULTURALE	
Valorificate	Având potențial de valorificare
<ul style="list-style-type: none"> • Lunca Mureșului și pădurea Ceala • Mănăstirea Bezdin • Mănăstirea Radna • Mănăstirea Gai • Băile Lipova • Biserica ortodoxă Lipova • Muzeul de artă Bohuș - Lipova • Cramele Miniș • Lacul Ghioroc 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezervația arheologică Bizere • Cetatea turcească Pâncota • Șantierul arheologic cetate – Tauț • La biserică- Vladimirescu • Lutăria Nadlac • Șantierul arheologic Cetățuie - Săvârșin • Bazarul turcesc - Lipova • Cetatea Șoimoș • Compurile peste Mureș (poduri plutitoare) • Cariera de piatra • Barajul Tauț • Bisericile șvăbești – Zăbrani • Castelul Englesbrunn – Zăbrani • Muzeul Cofetăriei – Sânnicolaul Mic, Arad
Tabere de elevi	
<ul style="list-style-type: none"> • Păuliș • Căsoaia • Căprioara • Dezna 	

Mai mult, în județul Arad s-au descoperit numeroase situri cu potențial arheologic. Printre cele mai cunoscute sunt Frumușeni (Bizere), Vladimirescu, Gai (acestea în zonele periferice municipiului Arad), dar și Lipova, Șiria, Cetatea Inelui, Șoimoș, Pâncota, Pecica, Săvârșin, Tauț și lista poate continua. Dintre acestea, Tauț este locația cea mai frecventată din punct de vedere turistic, ca dovadă, aici se dezvoltă sate de vacanță noi, sau sate părăsite, cum ar fi Nadăș, se morfează în aceeași direcție. Accesibilitatea limitată fac din Tauț un spațiu ideal pentru desfășurarea activităților de cercetare de lungă durată și permite dezvoltarea unei activități turistice variate (explorarea sitului arheologic, turism rural, tururi cicliste, activități de loisir în zona barajului, drumeții, vizita la cariera de piatră, etc.) menite să susțină economic localitatea ca pol turistic. De asemenea, poziția geografică indică necesitatea dezvoltării unui pol care să

contrabalanseze zona din proximitatea municipiului Arad și să genereze fluxuri care să asigure funcționarea unui ciclu turistic eficient.

II.1. GENIUS LOCI - PARAMETRI PENTRU O STRATEGIE DURABILĂ

POZIȚIE GEOGRAFICĂ ȘI CLIMĂ: Localitatea Tauș se situează la 55 km de municipiul Arad, în Câmpia subcolinară a Cigherului. Sub aspect climatic, județul Arad are caracteristicile climatului temperat continental cu influențe oceanice, cu o circulație a maselor de aer predominant vestică. Localitatea Tauș se încadrează în climatul temperat continental moderat de tranziție, caracteristic părții de SE a Depresiunii (Câmpiei) Panonice, cu unele influențe submediteraneene (variante adriatică). Trăsăturile sale generale sunt marcate de diversitatea și neregularitatea proceselor atmosferice.

REPERE ISTORICE: Prima atestare documentară a localității Tauș datează din anul 1496. La vest de șoseaua ce duce spre Nadăș, pe o movilă înaltă de 50 m, se găsește cetatea Taușului. Tradiția o atribuie turcilor, însă cercetările arheologice au revelat stadii succesive de dezvoltare și funcționare. În stadiul actual al cercetărilor se poate preciza că aici a existat o fortăreață al cărei terasament avea diametrul de peste 100 m. Din vechile ziduri care par a data cu mult înainte de stăpânirea otomană, se păstrează o porțiune de cca 14 m.

Analiza hărților istorice atestă existența unei așezări umane aici, dar dezvoltarea acesteia era una spontană, organică, subordonată, probabil, reliefului. Forma actuală a comunei Tauș originează în secolul XIX, când apar planurile de sistematizare a localităților rurale, după modelul austro-ungar. De-a lungul a două secole, planul general al localității nu a suferit modificări dramatice. Se observă că procesul de regularizare a rețelei stradale și lotizarea ocolesc Dealul Înalt, acolo unde se propune intervenția de valorificare a sitului arheologic de astăzi, fapt ce atestă existența unui edificiu de importanță sporită pentru comunitatea locală.

SITUL ARHEOLOGIC: În anul 1999 s-au făcut primele investigații la fața locului, tot atunci realizându-se și o primă ridicare topografică a sitului [5](p.142). Astfel, s-a putut constata că un sistem de valuri, care în unele porțiuni se dublează sau chiar se triplează (pe latura estică), au înconjurat spațiul care urma să fie cercetat. Studiile arheologice demarate în 2002 au scos la iveală ruinele unui ansamblu datând din secolele XIII – XV, cuprinzând o incintă circulară cu ziduri din piatra, care apăra clădirea bisericii construită inițial în stil romanic și extinsă, de-a lungul timpului, în stil gotic. Ruinele descoperite au datări diferite, însă până la ora actuală, studiile se concentrează pe

epoca medievală, având în prim plan lacașul de cult și evoluția sa, ca reflexie a spiritului timpului său. Totuși, nu trebuie neglijate etapele ulterioare – etapa otomană, etapa desacralizării acestui punct de reper pentru localitate, un axis mundi ce nu a mai fost refacut. Indicii despre ansamblul de locuințe și atelierelor meșteșugărești, ca și despre necropola ce împânzește dealul le oferă descoperirile accidentale datorate lucrărilor agricole desfășurate aici, întrucât grădinile locuitorilor s-au extins dincolo de limita zonei de protecție.

AGLOMERARI UMANE: Conform ultimelor recensăminte, populația comunei număra 2177 de locuitori, dintre care 98,7% de naționalitate română, 0,2% maghiară, 0,4% rroma, 0,5% ucraineană și 0,2% altele, sau nu au declarat.[6]

Zonificarea funcțională a localității determină centri de aglomerări umane între care se generează fluxuri de circulație. Acești centri pot fi clasificați conform timpului de desfășurare a activităților. Se observă că poziția centrală a sitului arheologic favorizează atragerea de activități diverse, care să populeze zona și care să îi asigure funcționarea în permanență.

LANDMARK-uri ȘI LEGĂTURI VIZUALE ÎNTRE ACESTEA: Comuna Tauț, deși tinde să se urbanizeze, păstrează subordonarea față de peisajul natural – caracteristică mediului rural. Dacă la scară micro reperele vizuale sunt reprezentate de construcțiile mai înalte, gen turnul bisericii, la scara macro (zonă geografică) landmark-ul îl constituie relieful și elementele de interes poziționate pe platourile înalte. De asemenea, prin importanța economică și valoarea de monument industrial, barajul Tauț este un reper important, deși nu foarte vizibil din centrul localității. Având o viziune pe termen lung, o posibilă soluție de arhitectură-urbanism concepută pentru valorificarea rezervației arheologice ar trebui să ajute la definirea unei rețele de repere vizuale.

VIZIBILITATEA spre și dinspre situl arheologic este un factor important în stabilirea unui nou land-mark. Poziția rezervației arheologice în centrul localității, la o cotă superioară, îi conferă suficientă forță încât acesta să devină un reper. Este interesantă relația între Complexul arheologic La Cetate și descoperirile arheologice de pe culmea

de vis-a-vis, de pe celălalt mal al Cigherului. Adesea, cele două situri sunt confundate în tradiția locală, iar înfrățirea lor de-a lungul istoriei poate constitui o direcție de dezvoltare ulterioară cu potențial ridicat de exploatare din punct de vedere turistic.

COORDONATE DE RAPORTARE LA MEDIU ȘI LA FONDUL CONSTRUIT: din punct de vedere a poziției corecte a funcțiunilor, dincolo de orientarea corectă față de punctele cardinale, trebuie avut în vedere fondul vegetal și cel construit – ruine aflate în regim de protecție, respectiv casele tradiționale din pământ bătut aflate pe strada de la poalele dealului.

Livada care în prezent se dezvoltă pe sit nu prezintă exemplare valoroase. Vârsta copacilor permite strămutarea lor la nevoie, fără a le periclita supraviețuirea. Vegetația se dezvoltă spontan și agresiv, devenind un pericol pentru ce a mai rămas din complexul arheologic La Cetate. Totuși păstrarea selectivă a unei mari părți din livadă este esențială pentru stabilitatea solului, evitarea levigației, a alunecărilor de teren, a supraîncălzirii zonei de platou și pentru asigurarea unei atmosfere primitoare pentru utilizatori și vizitatori, cu zone umbrite și răcoroase și nu în ultimul rând, pentru filtrarea radiațiilor solare cu efect nociv pentru ruinele expuse mediului exterior.

FORȚA DE MUNCĂ ȘI MATERIALELE LOCALE sunt un factor decisiv în alegerea unei soluții arhitecturale, în special într-o zonă rurală cum este comuna Tauț. Zona de intervenție se situează în vecinătatea zonei rezidențiale. Majoritatea clădirilor de locuit sunt construite din paiantă, văiugă, văiugă alternată cu cărămidă și în mai mică măsură din cărămidă. Planșeele sunt din lemn, șarpanta din lemn, iar învelitoarea din țiglă ceramică.

Asemeni altor localități cu dimensiuni și culturi apropiate, Tauț cunoaște o tendință de urbanizare, sesizată și reglementată și prin Regulamentul local de Urbanism. Din nefericire, se constată devalorizarea meșteșugurilor tradiționale, a portului popular – emblematic în această zonă – care este privit ca obiect de muzeu, sau ca o tristă urmă a cele ce au fost, iar casele din pământ, mici ca dimensiuni, dar primitoare sunt înlocuite de pașise ce poartă amprenta unui balcanic pervertit. La granița dintre rural și urban, instituții reprezentative ale comunității se chinuiesc să își găsească locul într-un peisaj ”modern” – în accepțiunea vulgară a cuvântului. Totuși se resimte o nostalgie stingheră față de peisajul înconjurător al cărui romantism idilic ce încă se păstrează, e uneori compromis de investiții consumeriste, politizate, speculative și prea puțin sustenabile.

Din punctul de vedere al materialelor locale, se poate face o distincție între casele tradiționale, noile construcții și resursele naturale accesibile. Așadar, în Tauț se găsesc

case din pământ bătut și lemn, construcții din zidărie și beton, iar în apropierea localității există două cariere de exploatare a pietrei de construcții, respectiv piatră pentru placarea fațadelor. De altfel, trebuie ținut cont și de materialitatea ruinelor: fundații din piatră spartă, ziduri din blocuri de piatră nefasonată legată cu mortar, pardoseli din cărămidă și gresie. Aceleași materiale au fost utilizate și pentru realizarea decorațiunilor gotice.

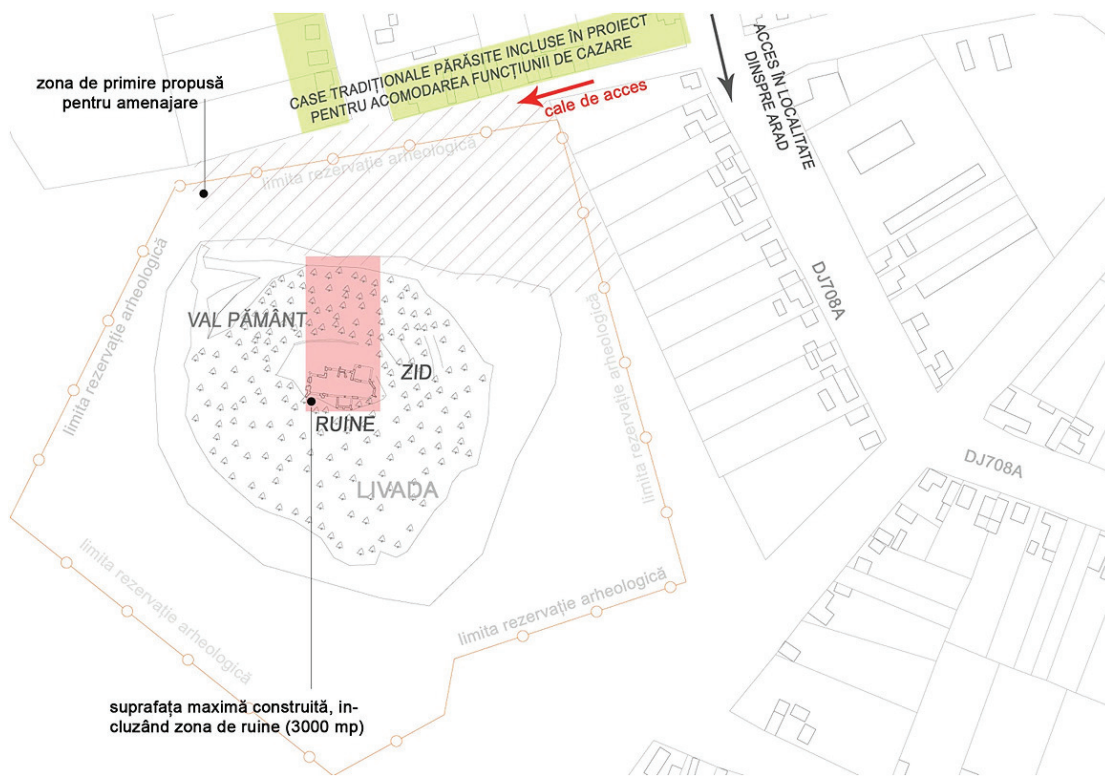
Conform teoriei de restaurare-conservare a lui Corunchio Tancredi, în procesul entropic, orice material, oricât de stabil, suferă transformări care presupun consum de energie nerecuperabile. Materialele folosite de arhitecți sunt subiecte ale stresului, a acțiunii mediului (microtransformări) și a factorului uman (macrotransformări) – act voluntar, mai rapid ca orice acțiune a mediului natural. Pentru un rezultat integrat, antidotul împotriva acestor factori nocivi pentru materialele utilizate, ar trebui să facă parte din aceeași familie cu cauza care i-a generat.[7] (p.202) Totodată, trebuie ținut cont de caracterul unic al organismului arhitectonic (hic et nunc), restaurarea de arhitectură presupunând intervenții de critică arhitecturală [7] (p.199), nu mimetism și nicidecum butaforie.

Asemeni altor localități cu dimensiuni și culturi apropiate, Tauț cunoaște o tendință de urbanizare, sesizată și reglementată și prin Regulamentul local de Urbanism. Din nefericire, se constată devalorizarea meșteșugurilor tradiționale, a portului popular – emblematic în această zonă – care este privit ca obiect de muzeu, sau ca o tristă urmă a cele ce au fost, iar casele din pământ, mici ca dimensiuni, dar primitoare sunt înlocuite de pașise ce poartă amprenta unui balcanic pervertit. La granița dintre rural și urban, instituții reprezentative ale comunității se chinuiesc să își găsească locul într-un peisaj ”modern” – în accepțiunea vulgară a cuvântului. Totuși se resimte o nostalgie stingheră față de peisajul înconjurător al cărui romantism idilic ce încă se păstrează, e uneori compromis de investiții consumeriste, politizate, speculative și prea puțin sustenabile.

II.2. POSIBILE DIRECȚII DE DEZVOLTARE

Strategia de intervenție pe sit

Intervenția are ca scop relevarea și valorificarea potențialului arheologic și turistic al locației prin explicitarea fazelor de evoluție și transformare a sitului și prin dispunerea de facilități care să asigure o atmosferă ospitalieră. Un studiu preliminar al programului a stabilit o serie de invarianți din punct de vedere al conexiunilor funcționale și

o logică spațială care să asigure sustenabilitatea Centrului de cercetare și preservare a patrimoniului arheologic Tauț.

ASPECTE POZITIVE

- Interes manifestat din partea autorităților și a specialiștilor pentru valorificarea rezervației
  - Amplasamentul într-o zonă bogată în atracții turistice și culturale
  - Potențial de valorificare
  - Zonă pitorească
  - Distanțe relativ reduse față de Arad și localitățile din zonă
  - Accesibilitate auto, dar și cu bicicletele
  - Posibilitatea de a stabili o legătură cu centrele educaționale și traseele turistice din lunca Mureșului
    - Posibilitatea de aducere de noi venituri
    - Existența vestigiilor arheologice conservate in situ.

ASPECTE NEGATIVE

- Dezinteresul general pentru majoritatea obiectivelor turistice din zonă
- Posibilele obstacole ce pot apărea în momentul intervențiilor de orice tip pe sit, din cauza bogăției de vestigii descoperite sau nedescoperite încă.
- Lipsa utilităților.
- Lipsa de informare a publicului cu privire la acest tip de program.

III. pseudoCONCLUZII – PREMISE ALE UNEI PROIECTĂRI STRATEGICE

Urbanizarea în spațiul mioritic generează dihotomii, care negestionate devin autodestructive. Spațiul rural – locul de baștină a unora dintre parinti, punct de convergență al evenimentelor istorice, zonă de agrement recunoscută regional, natură pitorească într-un tablou idilic, o comună în județul Arad, subiect de cercetare arheologică – acestea sunt constantele ecuației pe care strategia generatoare a soluției de arhitectură trebuie să le coordoneze. Și nu e vorba doar de arhitectură. Ci și de etica deontologică definită de eterna dilemă între restaurare-conservare, de un studiu antropologic ce transcende prezentul și originează în istoric, de o planificare urbană în punctele de tangență dintre trama localității sistematizate în perioada Habsburgilor și peisaj (landscape), între reper ca identitate (landmark) și identificare cu zona (blending in). Scopul oricărei operațiuni aici este de a aduce un minim de control dezvoltării organice a habitatului uman, astfel încât martorii existenței și evoluției sale să nu fie negate, ci integrate și valorificate.

Pornind de la ideea proiecției subiective conștiente, dar mai ales inconștiente vis-a-vis de tot ceea ce ne înconjoară, denumite de Mălina Coțiu umbre omniprezente, aparent trecătoare, schimbătoare [8], identitatea se poate defini ca ansamblul proiecțiilor pe care aruncăm în jur. Una dintre acestea e însuși obiectul de arhitectură.

„Conștientizarea și integrarea trecutului în propria personalitate, fie că este vorba de memoria culturală sau de asimilarea istoriei individuale, este un prim pas în acceptarea personalității noastre cu tot cu umbră. Dacă la nivel cultural avangarda a susținut negarea drastică a valorilor trecutului, respinse drept nonvalori, abandonate complet în favoarea noilor norme și forme, depășirea ei a însemnat recuperarea acestor ruine ale trecutului, (re)interpretate într-un mod propriu fără a mai fi tributari în sens mimetic acestuia, ci din contră, preluând creativ această moștenire a trecutului și integrând-o unei viziuni proprii.” Proiectul își propune exact acest aspect al asimilării /împăcării cu moștenirea istorică fie că este vorba de trecutul nostru personal sau de umbra culturală pe care o aruncă asupra noastră. „E un act care presupune acceptarea

și interogarea umbrei”. [8]

Referințe bibliografice

- [1] Borș S. *Arhitectura nu poate fi decât retroactivă*, în *Arhitext*, anul XVIII nr.4(218), București, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, iulie-august 2011.
- [2] de la Torre M, Mac Lean M. *The Archaeological heritage in the Mediterranean Region*, în de la Torre M, editor, *The Conservation of the Archaeological Sites in the Mediterranean Region*, [în format electronic]. Los Angeles: The Getty Conservation Institute; 1995 [citată în 9 ianuarie 2012]. Disponibil pe: <http://www.getty.edu>
- [3] Rogers R. *Cuvânt înainte* la Gehl J. *Orașe pentru Oameni*. București, Igloomedia, 2012
- [4] Psarra S. *Spatial culture, way-finding and the educational message. The impact of layout on the spatial, social and educational experiences of visitors to museums or galleries*, în MacLeod, S, editor, *Reshaping Museum Space. Architecture, Design, Exhibitions*, Londra și New York: Routledge Taylor&Francis Group; 2005 [citată în 9 ianuarie 2012]. Disponibil pe: www.onlinelibrary.wiley.com
- [5] Rusu, A.A. Hurezan G P. *Biserici medievale din județul Arad*, Arad, 2000
- [6] ***. *Comuna Tauț, județul Arad*. [citată în 18 ianuarie 2012]. Disponibil pe: <http://www.cjarad.ro/taut/index.php?menuId=732&viewCat=2763&lg=ro>
- [7] Corunchio T. *Dal restauro alla conservazione. Introduzione ai temi della conservazione del patrimonio architettonico*, Roma, Editura Kappa, 1997
- [8] Conțu M. *Elogiul umbrei*, în *Arhitext*, anul XVIII nr.4(218), București, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, iulie-august 2011.